

ENEZ LİMANININ DEĞİŞEN ÖNEMİNDE MERİÇ DELTASININ ETKİLERİ

Kemal Göçmen

Meriç Deltası, şekil itibariyle tabanı Ege Denizine oturan geniş bir üçgeni andırır. Bu taban üzerinde, iki uç halinde belirgin şekilde büyüme eğiliminde olan Meriç Deltası, ilk bakışta basit yapılı bir delta olarak görülebilir. Aslında morfolojik gelişim safhaları yanında, farklı devreleri işaret eden çeşitli şekil unsurlarının iç içe ve üst üste bulunması, Meriç Deltasının basit bir delta yapısında olmayıp, oldukça karışık bir gelişme evrimi neticesinde bugünkü şeklini aldığını göstermektedir. Deltanın bu karışık gelişme devreleri neticesinde eskiden kıyıda olan ve hinterlandı için çok önemli bir liman durumunda bulunan Enez (Aenos), tabii olarak bu sınıyasını kaybetmiş ve bugün Trakyanın en az gelişmiş bir yerleşmesi olarak kalmıştır.

Bu yazımızda, Meriç Deltasının gelişme safhaları daha ziyade tarihî kayıtlara dayanarak ortaya konacak ve deltanın maksimum uzama uçlarının yer değiştirmesi anlatılarak Enez limanının (tarihî Aenos) eski önemini kaybedişi ile delta gelişmesi arasındaki ilişkiler gösterilmeye çalışılacaktır¹.

Meriç deltasının cephesi kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda oldukça düz bir hat teşkil etmektedir. Bu monoton görünüşü batı yönünde uzanan iki burun bozar². Bunlardan bir tanesi kuzeyde, diğeri ise güneydedir.

Deltanın bugünkü esas ilerleme alanı doğu koluna ait lob üzerinde

---

1 Meriç Deltasının oluş ve gelişim safhalarını bütün ayrıntılarıyla inceleyen bir araştırma için bakınız: K. Göçmen, Aşağı Meriç Vadisi Taşkın Ovası ve Deltasının Alüvyial Jeomorfolojisi. 1973 (basılmamış doktora tezi).

2 Meriç Nehri Ege Denizine bugün iki ağızdan dökülmektedir. Bunlardan bir tanesi Yunanistan sınırları içinde kalan Meriç batı koluna aittir. Diğeri ise iki ülke arasında sınır teşkil eden Meriç doğu koluna ait ağızdır.

görülmektedir. Ancak, gerek tarihî haritalar üzerindeki çalışmalar, gerekse hava fotosu üzerinde yapılan çalışmalar delta cephesinin gelişme doğrultusunun da sık sık değiştiğini göstermiştir.

Önce, Meriç deltasının bugünkü iki dağıtıcı kolu tarafından kullanılan loblarla, terk edilmiş lobların gelişmeleri ayrı ayrı incelenecek ve eski Enez limanının sityasyonunu deltanın tekâmülü ile nasıl kaybettiği ortaya çıkarılacaktır.

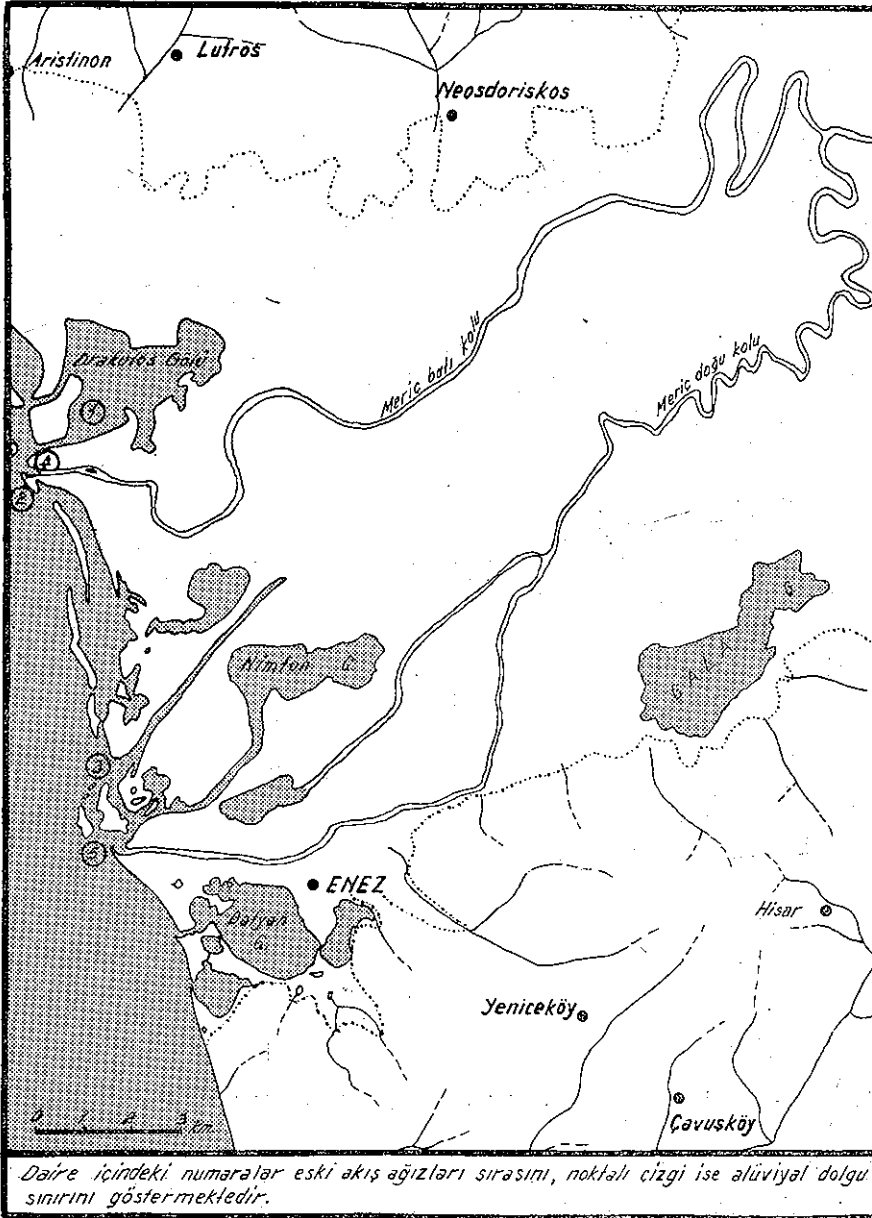
Delta cephesindeki 1. akış ağzına ait lob : Bu lob Meriç deltasının cephesinde tespit edilmiş en eski lobdur (*Harita. 1*). Bu akış ağzına ait çeşitli şekil unsurları ve izler, tahrip ve daha yeni depolarla gizlenme nedeniyle çok sılıktır. Bu lobun büyük kısmı kuzeyde Drakutos Gölü olarak isimlendirilen lagüner saha içinde yeni krevas dolguları altında örtülmüştür. Batimetrik haritalarda izobat eğrilerinin bu kesimde kıyının çok açıklarına gidişi de delta lobunun uzun zaman faaliyet gösterdiğini ve bu kesime bir hayli malzeme yığdığını işaret etmektedir.

Bugünkü Meriç Batı koluna ait lob: Delta cephesinde bariz çıkıntı teşkil eden loblardan biri Meriç batı koluna aittir. Dolgusu içinde geniş menderes büklümleri çizen Meriç, delta cephesinde kuzeyde Drakutos Gölü (şimdi tuzlu marş sahası) ile güneyde Asonis mevkiileri arasında takriben 1 km. uzunluğunda bir çıkıntı yapar. Bu şekliyle deltanın bu kesiminde süratli bir ilerleme olduğu anlaşılmaktadır. Delta lobunun ağzında ve derinde bir denizaltı oku (topuk) güney-kuzey yönünde gelişmektedir. Denizaltında uzayan bu topuk, dip akıntılarının Enez Körfezinde suları güneyden kuzeye doğru sürüklediğini göstermektedir. Lobun hizasında ve delta cephesine paralel sıralar halinde su altında yığılan malzemelerle oluşmuş önkıyı setleri sular üzerine çıkmışlardır. Batı kolunun kuzeyinde Drakutos Gölü olarak isimlendirilen saha eski bir lagündür. Bu lagün krevas dolgularıyla sahasını gittikçe daraltmış ve nihayet bugün tuzlu marşlara dönüşmüştür.

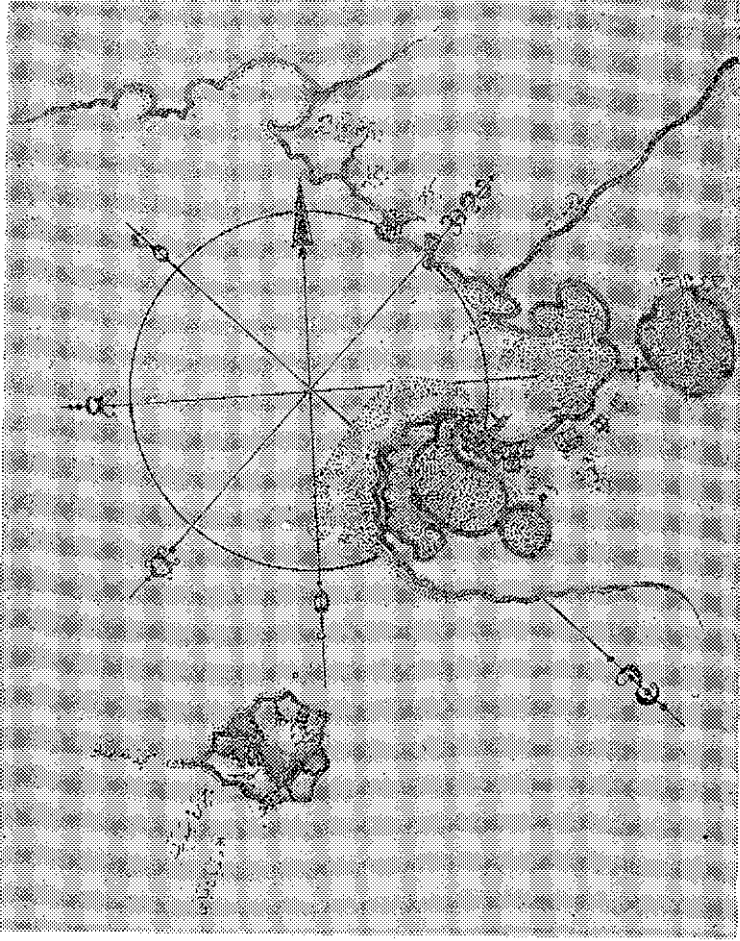
Meriç batı koluna ait lobun denizaltındaki devamı çok büyük bir birikinti konisi şeklinde bir hayli açıklara kadar devam etmektedir. Bu durum gerek yeni gerekse eski haritalarda açık olarak seçilebilmektedir.

Elimizde bulunan kaynakların en eskisi XVI. yüzyılın ilk yarısına ait Piri Reis'in haritasıdır³ (*Harita. 2*). Bu haritada resmedilmiş bulunan eski

3 Piri Reis, *Kitab-ı Bahriye*, İstanbul 1935, s. 98.

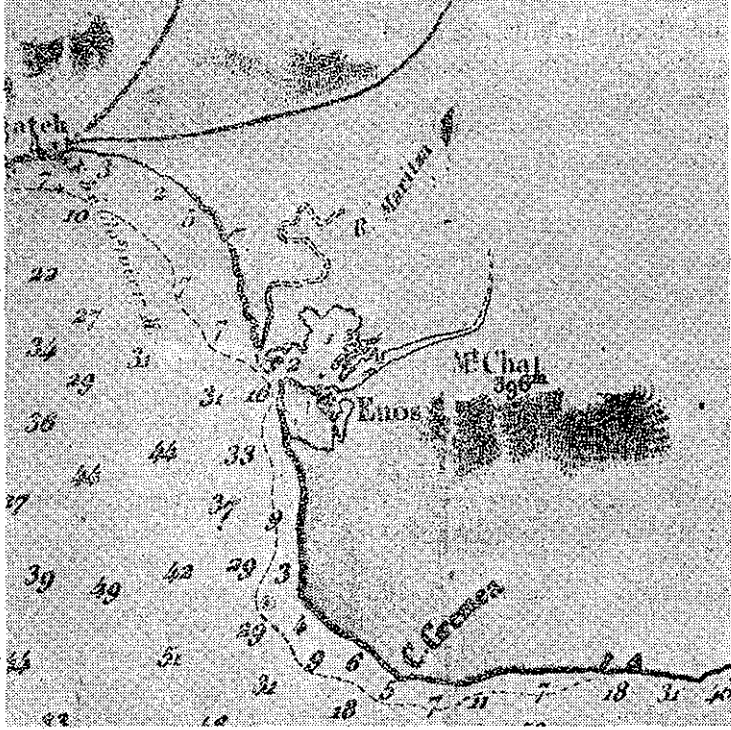

Harita 1 — Delta cephesindeki eski ve yeni akış ağızları (1:50.000 ölçekli topografya haritasından sadeleştirilerek alınmıştır).

Harita 2 — Piri Reis'in Enez Limanını gösteren haritası (Kitab-ı Bahriye, 1526).

akış ağızlarından ikisi, körfezin kuzeyinde Karaağaç ile Marilya arasında bulunmaktadır. Bu ağızların Meriçe ait dağıtıcı kollara mı yoksa ayrı ayrı akarsulara mı ait oldukları bilinmemektedir. Ancak, daha sonraki yıllarda yapılmış bulunan haritalar Piri Reis'in haritası ile kıyaslama yapmak imkân-

Harita 3 — Enez Limanını gösteren Fransız Deniz Haritası (Carte de la Partie Septentrionale de l'Archipel. Publiée : Par ordre de l'Empereur M.T. Ducos, 1854).

ları sağladıkları için büyük önem arzederler. Bunlardan özellikle 1854 basılı Fransız Deniz Haritası⁴ (Harita. 3) nda işaretli olan ve Meriçe ait bir boşaltıcı kol olduğuna şüphe olmayan ağız, Piri Reis'in Marilya civarında göstermeye çalıştığı kol ile çakışmaktadır. Yeni metotların uygulanması ile de bu boşaltıcının Meriçe ait delta lobu olduğu anlaşılmış bulunmaktadır. Bu lob daha sonraki yıllarda yapılmış olan haritalarda da işaretlenmiştir.

⁴ Carte de la Partie Septentrionale de l'Archipel, Publiée par ordre de l'Empereur M. T. Ducos, 1854.

Aynı haritalarda⁵ izobat eğrileri terkedilmiş bulunan bu lobun açıklarında çok tipik bir prodelta yapısının varlığını işaret etmektedirler.

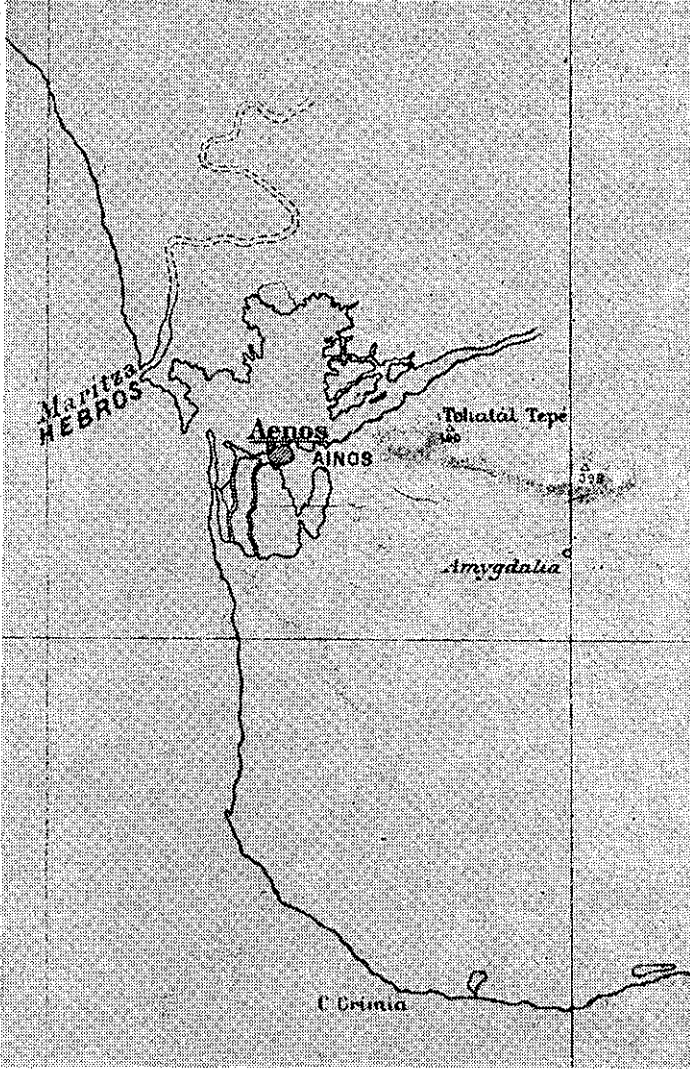
Bütün bu haritalarda işaretlendiği üzere Meriç deltasının önemli büyüme doğrultusu kuzeyde terkedilmiş bulunan ilk akış ağzı bir tarafa bırakılacak olursa, burada da görüldüğü gibi batı kola ait lobun uzamaya başlaması ile belirmiş, bu devre içinde ise Enez Körfezi oldukça sığ bir lagün olarak kalmıştır.

Terkedilmiş mecraaya ait lob (Pseudorhion): Elimizdeki eski haritaların hepsinde Meriç deltasının en belirgin büyüme ucu olarak bu lob gösterilmiştir (*Harita. 4*). Yukarıda incelemiş olduğumuz batı kola ait delta lobu aynı haritalarda daima terkedilmiş eski ağız olarak işaretlenmiştir. Meriç bu ikinci büyüme ucunu bırakarak güneye doğru gelişmeye başlamış ve 1:100.000 ölçekli topografya haritasında⁶ Pseudorhion ismiyle belirtilen mevkide, delta cephesindeki bariz ikinci delta lobunu inşa etmiştir. Bu delta lobunun gelişmesi aynı zamanda Enez Körfezinin denizle ilişkisinin de kesilmesini temin etmiş ve bu sahayı, oldukça dar bir kanalla denizle bağlantı sağlayan sığ bir lagün haline dönüştürmüştür.

Piri Reis'in haritasında Enez Körfezini kapama eğiliminde olan delta

5 *Carte de la Partie Septentrionale de l'Archipel, Publiée*: Par Ordre de l'Empereur M. T. Ducos, 1854; *General Karte Bosnien, der Hercegovina, von Serbien und Montenegro*, K. K. Militärisch-Geographischen Institut, pafta: P. 13, Dimetika, 1/300.000, 1876; *Specialkarte vom Westlichen Kleinasien*, Heinrich Kiepert, 1/250.000, Berlin, 1890; *Mer Méditerranée, Partie nord de l'Archipel du, Golf de Ruyani a l'entrée des Dardenelles* (d'après le dernier levés anglais), Service Hydrographique de la Marine, pafta 4596, 1/270.000, 1891; Marmara Denizi 1314 (1896) de İskandil Hatları haritası (İskandiller kulaçtır); *Türk Deniz Haritaları: Bahri Sefid, Arşipel Denizi* (İngiliz deniz haritasında «2826» nu. lu paftadan aynen alınmıştır), 1319 (1901); *Karte von Kleinasien*, Richard Kiepert, 1/400.000, 1902-1906, Berlin; *Karte des Nordwestlichen Kleinasien*, Walther von Diest, 1/500.000, 1903; *Turkey/Rodosto* (Tekirdağ), Ordnance Survey Office, Southampton, 1/250.000, 1909; *Topografya Haritası*, Malkara paftası. Erkan-ı Harbiyeyi Umumiye Matbaası, 1/200.000, 1328 (1910); *Die neuen Grenzen des Königreichs Bulgarien gegen Rumänien, Serbien und Griechenland*, II Tafel 54, Prof Paul Langhans, 1/500.000, 1913; *Topografya Haritası, İstanbul* paftası. Erkan-ı Harbiyeyi Umumiye Matbaası, 1/1.000.000, 1332 (1914).

6 1962 Baskılı Topografya Haritası.

Harita 4 — Kiepert haritasında Enez Limanı ve Meriç Deltası (Specialkarte vom Westlichen Kleinasien, Heinrich Kiepert, 1890 Berlin).

çıkıntısı ve mecra işaret edilmiş ve mecra üzerine «Meriç» yazılarak bu lobun Meriç'e ait olduğu da kesin olarak belirtilmiştir. Fransız Deniz Haritasında (1854) ise bu lob çok daha fazla gelişmiş şekilde işaretlenmiştir. Enez

miş bir lobla bariz delta yapısı gösterir. Bu delta çıkıntısı ise, Meriçin, delta cephesindeki ikinci büyüme ucunu terkederek güneye döndüğü kesime, yani Pseudorhion olarak adlandırdığımız loba tekabül etmektedir. Ancak 1909 baskılı İngiliz haritasında (*Harita. 5*) Enez önünde bariz delta çıkıntısı gösteren bu kol «main mouth» ana ağız tabiri kullanılarak kesin olarak belirtilmiştir. Hava fotoları üzerinde yapmış olduğumuz çalışmalar da, Meriçin esas mecrasının bu kol olduğunu, Pseudorhion olarak işaretli mecranın sonradan leve patlamaları ile oluştuğunu açık olarak ortaya koymuş bulunmaktadır.

Pseudorhion delta lobunun sonradan faaliyete geçmesine rağmen esas Meriç mecrasından çok daha bariz bir lobla gelişmiş olması, bu delta çıkıntısını teşkil eden depoların, Meriçin ilk delta dolguları üzerinde birikmiş olmasıyla ilgili görünmektedir. Bu devrede Meriç esas kolu oldukça büyük bir lagünü doldurmaktadır. Bir müddet sonra Meriç bu mecrasını terk ederek tekrar batıdaki ilk mecrası içine dönmüş, dolayısıyla bu delta çıkıntısı tamamiyle dalgaların tahriplerine maruz kalarak parçalanmaya başlamıştır.

Hemen bütün haritalarda Enez kuzeyindeki lagüne dökülen geniş mecranın isimsiz bırakılmış olması, o zamanki araştırmacıların denizde bariz olarak ilerleme gösteren kolu daha önemli kabul etmeleri ile ilgili olmalıdır.

Bugünkü Meriç Doğu koluna ait lob : Meriç nehrinin doğu kolu, bugün Çatal mevkiinden sonra küçük menderes büklümleri ile Enez kuzeyindeki volkanik kütleyle doğru yaklaşmakta ve plato kenarını takiben batıya dönerek şimdiki delta cephesinde en belirgin çıkıntıyı meydana getirerek denize açılmaktadır.

Meriç doğu kolunun gelişme safhalarını tarih sırasına göre incelemek mümkündür. Tasviri olmakla beraber Pirî Reis'in Enez Limanı için yazdıkları bazı neticeler çıkarmamıza yardımcı olmuştur⁷. Pirî Reis Enez'den bahsederken; «... zikredilen ince köyü bir alçak burnun üzerinde vaki olmuş bir büyük köydür. O köyün önleri sığdır. Zikredilen sığlara küçük gemiler varırlar, yatarlar..... İnos köyünün önüne varmak murad olunursa

7 Pirî Reis, *Kitab-ı Bahriye*, 89.

iskandil ile varırlar... Amma Boru Körfezine büyük gemi ile varmak lâzım gelirse orta yere yürüyeler iki tarafı sığdır...» demektedir⁸.

Pirî Reis'in bu ifadesinde Boru Körfezi olarak bahsettiği lagün Meriç Doğu kolunun boğulmuş ağız kısmıdır. Daha sonraki yıllarda yapılmış haritaların hemen hepsinde de aynı lagünün deniz tarafında izobatların gidişi bariz bir boğulmuş vadi yapısı göstermektedir.

Meriç Nehri doğu lobuna ait eski çalışma ve kayıtların hemen hepsinde bu kol hakkında verilen izahatlarda, oluğun morfolojik karakterleri ortaya konmuş bulunmaktadır. Boğulmuş vadi yapısının büyüklüğü hakkında değerli bir kayıt, Eyice'nin Lehmann-Hartleben'den naklettiği ve Enez limanında bulunan Arkaik devre ait 300 adım boyunda 20 adım eninde devasa taş bloklardan meydana getirilmiş bir mendirek hakkındadır⁹. Bu kadar büyük bir mendirek inşaatı, liman ve dolayısıyla boğulmuş vadi hakkında oldukça önemli bir fikir vermektedir. Ayrıca aynı yazıda Farlane'den naklen Hasluck'un bir ifadesinde Enez limanının temizlenmesi için 19. uncu yüzyılda teşebbüse geçildiği belirtilmektedir. Bu ifadeler, Enez önlerinde faaliyette bulunan mecranın (Meriç Doğu kolu), aynı zamanda diğer delta çıkıntısını teşkil ederek büyüme eğilimi gösteren batıdaki loba nazaran daha önemli olduğunu ve dolayısıyla Meriç'in esas kolunun da bu mecra olması gerektiğini göstermesi yönünden önemlidir. Kanımızca esas kol olmasına rağmen ilk delta çıkıntısının batıdaki diğer bir lob üzerinde oluşması, boğulan vadinin derinliği ile ilgili olmalıdır.

Meriç Nehri doğu lobundan bahseden ve korrelasyon yapmak yönünden önemli sonuçlar sağlayan bir diğer kaynak ise Edirne Salnamesidir¹⁰. Bu yazmada Enez civarından bahsederken «... kaza merkezi olan Enez kasabası Dede ağacın 13 mil güneydoğusunda... Meriç Nehrinin Adalar Denizine kavuştuğu noktanın sol cenahında yüksek bir yarımada üzerinde bina edilmiş olup... demiryolunun inşasından sonra Meriç Nehrinden yapılan zahire nakliyatı kesilmiştir (s. 1081)» denilmektedir. Bu ifadeden de adı geçen yıllarda (1899) Meriç ana kolunun doğu kolu olduğu anlaşılmaktadır.

8 Pirî Reis, *Aynı eser*, s. 89.

9 S. Eyice, *Enezde Yunus Kaptan türbesi ve Has Yunus Beyin mezarı hakkında bir araştırma. Tarih Dergisi*, cilt XIII, sayı. 17-18 (1963), s. 142.

10 *Edirne vilayeti Celilesi Salnamesi*, 1899.

Meriç Doğu kolundan bahseden ve özellikle mecranın dip yapısı hakkında önemli sayılabilecek bazı bilgiler sağlayan bir başka kaynak ta; Başbakanlık Devlet Arşivinde bulunan Cevdet Tasnifi¹¹ adlı resmî belgedir. Bu vesikalarda da Enezden itibaren Meriç nehri boyunca vapur işletilmesi hususunda öngörülen teklifler ve andlaşma maddeleri belirtilerek; «.... Enez'den Edirne'ye, Edirne'den Filibe'ye kadar Meriç ve Meriçe dökülen diğer nehirlerin seyri sefaine müsait olan yerlerinde vapurlar işletmek üzere.... 22 sene imtiyaz müddeti ile vapurlar işletilmesine ruhsat verilmiş ise de, Meriç etrafında bulunan ve seyri sefaine engel olan değirmen setleri yıkılmadıkça vapur işletilmesi mümkün olamayacağı ifade ve beyan edilmiş olduğundan Meriç Nehrinin seyri sefaine uygun olacak bir hale konulması için zikredilen setlerin yıkılması.... eski karara uyularak bundan sonra inşa olunmamak üzere zikredilen setlerin içinde vapur geçmesine ve sallarm geçip gitmesine zararı olmayanlar ayırddedilerek diğerlerinin yıkılması emredilmiştir....» denilmektedir.

Aynı eserin bir başka kısmında ise «.... inşa olunmakta olan Meriç bendine Enez kazasının 62 senesine mahsuben vergi tahsilâtına....» şeklinde bir ifade kullanılmıştır¹². Bu ifadelerden de yine Enez önünden geçen mecranın esas Meriç olduğu anlaşılmaktadır.

Bugünkü 1/25.000 ölçekli topografya haritalarında¹³ da aynı kola ait mecranın denizaltındaki devamı çok tipik bir vadi şeklinde görülmektedir.

Meriç deltasının eski akış ağızları incelendikten sonra bu ağızların nisbî yaş ilişkilerini yapmak imkânı sağlayan delillerden birisi, belki de en önemlisini eski kıyı setleri teşkil etmektedir. Meriç deltasının tamamına ait hava fotoları üzerinde yaptığımız incelemelerde birbirinin zararına gelişmiş bulunan, fakat çok güzel korunmuş olan 5 farklı doğrultuda kıyı setleri tespit edilmiştir. Bu kıyı setlerinin birbirlerini kesme durumları da delta cephesinde meydana gelen gelişme doğrultusu değişikliklerini açık olarak ortaya koymaktadır.

Bu morfolojik deliller de göstermektedir ki, Meriç deltasının ilk geliş-

11 Cevdet Tasnifi : Nafia Kısmı nu. 2190, Belge tarihi 21 Ramazan 1263.

12 Cevdet Tasnifi, aynı belge.

13 1962 Baskılı Topoğrafya Haritaları.

me yönü bugün için hiç kullanılmayan bir ağız vasıtasıyla olmuştur. (bakınız: Harita: 1). Bu eski ağız kuzeyde Drakutos Gölü civarındadır ve krevas dolguları ile maskelenmek üzeredir. Bu ilk büyüme ağzını bırakan Meriç güneye yönelmiş ve bugün yine batı kol tarafından kullanılan lob içinde delta çıkıntısını geliştirmeye başlamıştır. Delta cephesindeki esaslı büyüme değişikliği yine güney yönünde olmuş ve haritada Pseudorhion olarak işaretlenmiş olan koldan Meriç yeni çıkıntısını inşaaya başlamıştır. Delta büyümesinin bu kola geçtiği devre kesin olarak bilinmemektedir. Ancak Piri Reis'in haritasında deltanın en belirgin uzama ucu olarak bu lob işaretlenmiştir¹⁴. Meriç Deltasının bu ikinci büyüme ağzını bırakarak tekrar batıya yönelmesi daha yenidir. İncelemelerimiz, bu akış ağzı değişikliğinin çok ti-

Harita 6 — 1914 baskı tarihli Türk topografya haritası (İstanbul paftası, Erkan-ı Harbiyeyi Umumiye Matbaası, 1914).

14 Piri Reis, *Aynı eser*, s. 89.

pik bir krevas yarası ile gerçekleştiğini ortaya koymuştur. Elimizde mevcut eski haritaların hiçbirinde bu ağız değişikliği görülmemektedir. Ancak 1926 baskılı 1/25.000 ölçekli topografya haritasında¹⁵ bu akış ağız işaretlenmiştir. Eski haritaların son baskısı¹⁶ 1914 yılına ait olduğuna ve bu paftada adı geçen ağız gösterilmediğine göre (*Harita. 6*) Meriçteki ağız değişikliğinin bu tarihler arasında vuku bulduğu sonucu çıkarılmaktadır. Deltadaki bu ağız değişikliği, çok daha kuzeyde iki ana kola ayrılan Meriç nehrinin sadece batı kolu üzerinde meydana gelmektedir. Bu devre içinde Meriç doğu kolu devamlı olarak faaliyet halindedir ve oldukça derin bir körfezi yani tarihî Enez limanını doldurmaktadır. Doğu kolunun delta cephesinde belirgin bir çıkıntı halinde büyümesi ise, körfezi tamamen doldurmasından sonra olabilmektedir. Bu gecikmesine rağmen, bugünkü delta cephesinde yine en bariz çıkıntı bu delta lobuna aittir. Çünkü delta dolguları daha önce depolanmış olan diğer loba ait eski delta dolguları üzerinde birikmişlerdir.

Meriç deltasının cephesindeki farklı delta loblarının ayrı ayrı devrelerde faaliyeti sonucu eskiden kıyıda bulunan ve hinterlandı için çok önemli bir liman ve ihraç iskelesi¹⁷ durumunda bulunan Enez (tarihî Aenos) bugün kıyıdan 3,5 km. kadar içeride kalmıştır.

Deltanın bugünkü temayülü yine Meriç doğu kolunun daha bariz olarak gelişeceğini göstermektedir. Deltanın bütün gelişme dönemi boyunca progradasyon vetiresi daima güneye doğru kaymıştır. Sivrilmiş lob cephesinde denizsel vetireler menfi etki yapmakta iseler de bu durum artık denizle ilişkisini oldukça sığ bir kanal ile temin eden Enez için ümitvar değildir. Aksine kuvvetli fırtına devrelerinde¹⁸ bu ağız dahi kapanabilmektedir. Eğer

15 1926 Baskılı 1/25.000 ölçekli topografya haritası, pafta : Enos.

16 *Topografya haritası, İstanbul paftası*. Erkan-ı Harbiyeyi Umumiye Matbaası, 1/100.000, 1332 (1914).

17 W. Heyd, *Histoire du Commerce du Levant du Moyen-Age*, Leipzig, 1923.

18 2 Aralık 1970 günü Meriç doğu kolu ve kıyı setleri üzerindeki arazi çalışmalarımız sırasında kuvvetli bir fırtına olmuştur. Bu fırtına 1-2 gün içinde Meriç doğu kolunun ağzında güneyden kuzeye doğru gelişen oku süratle kapamış ve yükselmiştir. Bu fırtına setinin ebatları bizzat tarafımızdan yerinde ölçülmüş ve set uzunluğunun 200 m., genişliğinin 35-40 m., yüksekliğinin ise takriben 4 m. olduğu tesbit edilmiştir. Bu ölçüler de göstermektedir ki kısa süreli fırtınalar dahi Meriç deltasının gelişme eğilimindeki loblarını kapatabilmekte ve mecrâ değişikliklerine yol açabilmektedir.

bu ağız kapanması devamlı olacak olursa, yöresel önemi bulunan balıkçılık faaliyetlerinin de hemen tamamen kaybolarak, ancak yalnız dalyanlara inhisar edeceği anlaşılmaktadır. Bugün Enez, muhteşem tarihî kalıntıları ile çok küçük ve geri kalmış bir sınır kasabası durumundadır ve gün geçtikçe de denizle olan bağlantısı bir parça daha kaybolmaktadır.